

BEZPEČNOSTNÁ POLITIKA LOGISTICKÉHO SYSTÉMU V PODNIKU

Jaroslava Kirnerová¹

1 ÚVOD

Každý podnik (firma, úrad,...) musí dbať o svoju bezpečnosť. Je to základná a nevyhnutná podmienka pre jeho existenciu a úspešné fungovanie. Bezpečnostná politika je základným a východiskovým dokumentom na projektovanie každého bezpečnostného systému. Predstavuje deklaráciu zodpovednosti subjektu bezpečnosti (organizácie, firmy a pod.) za bezpečnosť osôb, ochrany majetku a informácií.

Bezpečnostná politika sa vypracúva spravidla po predchádzajúcej analýze bezpečnostných rizík a vychádza predovšetkým z týchto faktorov:

- z platných právnych noriem a ich priamej aplikácie, či aplikácie sprostredkovanej prostredníctvom podnikových alebo iných normatívnych aktov,
- zo špecifik bezpečnostných požiadaviek na zaistenie bezpečnostných záujmov daného subjektu,
- z predstáv subjektu o požadovanom spôsobe ochrany, napr. vlastnou ochranou, dodávateľsky - najatou SBS a pod.,
- z ekonomických možností a ochoty financovať náklady na zaistenie bezpečnosti.

Medzi základné ciele bezpečnostnej politiky podniku môžeme zaradiť :

- zabezpečiť ochranu a bezpečnosť aktív podniku,
- zabezpečiť trvalý rozvoj podniku,
- vytvoriť systém spoľahlivého a nepretržitého riadenia bezpečnosti podniku,
- systém ochrany informačných systémov,
- systém technickej (technologickej) bezpečnosti, vrátane prevencie závažných priemyselných havárií,
- atď.

¹ Ing. Jaroslava KIRNEROVÁ; Katedra cestnej a mestskej dopravy; Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov; Žilinská univerzita v Žiline; Univerzitná 1; 010 26 Žilina; tel.: 041/5133524;
jaroslava.kirnerova@fpedas.uniza.sk

Účelom bezpečnostnej politiky je nielen mať nástroj na zvládanie mimoriadnych a krízových situácií, ale predovšetkým zabezpečiť riadenie rizík, udržať si schopnosť včas identifikovať riziká a efektívne na ne reagovať.

Pod pojmom bezpečnosť v logistike sa rozumie sústavné a efektívne využívanie všetkých zdrojov, zabezpečujúcich stabilné fungovanie podniku v súčasnosti a stály rozvoj v budúcnosti. To však predpokladá aktívny prístup objektu, najmä v smere:

- nepretržitého odhaľovania proximatívnych (bezprostredných) a ultimatívnych (konečných) príčin ohrozenia svojej bezpečnosti,
- včasného vytvorenia efektívneho bezpečnostného systému na ochranu svojich aktív.

Aby logistický reťazec fungoval správne, musia byť dodržané všetky podmienky bezpečnosti logistických činností. Ak sa odkloníme od požadovaných bezpečnostných opatrení, nastanú problémy, ktoré môžu vyvrcholiť k poškodeniu systému, ba až jeho zániku.

Okrem terorizmu ohrozujú bezpečnosť logistického reťazca aj krádeže. Ročne padne za obeť zlodejom tovar v hodnote 50 až 60 miliárd dolárov. Okrem materiálnych škôd ovplyvňujú krádeže aj stabilitu dodávateľského reťazca a spôsobujú zvýšenie poistného. Aby sa predišlo výslednému konfliktu medzi zvýšenou bezpečnosťou dosahovanou zavedením rozsiahlych kontrol nákladu a rýchlosťou v dodávateľskom reťazci, je úlohou logistiky integrovať do reťazca procesov efektívne bezpečnostné systémy tak, aby im neprekážali a nespomaľovali ich.

Certifikácia systému manažérstva tvorí jeden z prostriedkov, ktorým organizácia poskytuje zákazníkovi, dodávateľovi a ostatným zainteresovaným stranám záruku, že systém manažérstva vyhovuje špecifickým požiadavkám, je schopný dosahovať stanovené ciele a je efektívne implementovaný.

2 ISO 28000:2007 (E)

ISO 28000 séria noriem týkajúca sa bezpečnosti dodávateľského reťazca a riadenia systémov, ktoré boli práve aktualizované na verejne dostupné špecifikácie, ako plnohodnotné medzinárodné štandardy, pomôžu znížiť riziko pre ľudí a tovar v rámci dodávateľského reťazca. Normy riešia potenciálne bezpečnostné problémy na všetkých stupňoch dodávateľského procesu, teda zameriavajú sa na hrozby ako je terorizmus, krádeže, podvody a pirátstvo.

Séria noriem ISO 28000:

- ISO 28000:2007 - Špecifikácia systému riadenia bezpečnosti v dodávateľskom reťazci;
- ISO 28001:2007 - Bezpečnostné systémy pre riadenie dodávateľského reťazca,
 - najlepšie postupy pre vykonávanie bezpečnosti dodávateľského reťazca - posúdenia a plány,
 - požiadavky a pokyny;
- ISO 28003:2007 - Bezpečnostné systémy pre riadenie dodávateľského reťazca
 - požiadavky na inštitúcie poskytujúce audit a certifikáciu bezpečnosti dodávateľského reťazca a riadenie systémov;
- ISO 28004:2007 - Bezpečnostné systémy pre riadenie dodávateľského reťazca,
 - usmernenia pre uplatňovanie ISO 28000.

„ISO 28000 ponúka globálne riešenie hrozieb medzinárodného trhu. S medzinárodne uznávaným systémom riadenia bezpečnosti, zúčastnené strany v rámci dodávateľského reťazca, môžu zabezpečiť bezpečnosť osôb a nákladu a zároveň uľahčiť činnosti medzinárodného obchodu, a tým prispieť k blahobytu spoločnosti ako celku.“ Alan Bryden – generálny tajomník ISO

Táto medzinárodná norma špecifikuje požiadavky na systém riadenia bezpečnosti, vrátane tých aspektov, ktoré riadia bezpečnosť v rámci dodávateľského reťazca. Riadenie bezpečnosti je spojené s mnohými inými aspektmi obchodného manažmentu. Aspekty zahŕňujú všetky činnosti riadené alebo ovplyvňované organizáciami, ktoré majú vplyv na riadenie bezpečnosti dodávateľského reťazca.

Základnou požiadavkou tejto normy je, že organizácia musí v súlade s ňou vytvoriť, zdokumentovať, zaviesť, udržiavať a neustále zlepšovať efektívny systém riadenia bezpečnosti pre identifikovanie hrozieb, hodnotenie rizík, ich kontrolu a zmiernenie ich následkov.

3 TAPA certifikácia

Na elimináciu bezpečnostných rizík spojených s kriminálnou činnosťou (krádeže, straty) počas logistických a prepravných operácií sa zameriava aj organizácia TAPA - Transported asset protection association (Organizácia pre ochranu majetku pri preprave).

Organizácia TAPA bola založená v roku 1997 v severnej Amerike. Vznik tejto organizácie iniciovali výrobcovia tovarov s vysokou hodnotou a výrobcovia tzv. high-tech výrobkov.

TAPA odhaduje, že náklady súvisiace s kriminalitou sa pohybujú medzi 30 – 60 mld. dolárov ročne. Aktivity organizácie získavali veľmi rýchlo popularitu aj na ostatných kontinentoch, dôsledkom čoho bol vznik „dcérskych“ organizácií. V súčasnosti sú iniciatívy a aktivity organizácie TAPA vykonávané prostredníctvom štyroch organizácií, rozdelených podľa ich geografickej pôsobnosti.

- 1) TAPA EMEA (2000, Europa, Middle East, Africa) pôsobí v Európe, na Strednom východe a v Afrike,
- 2) TAPA Asia (2000),
- 3) TAPA Brazil (2003) pre južnú Ameriku a samozrejme
- 4) TAPA Americas pôsobiaca v severnej Amerike.

Základnou myšlienkou organizácie je ochrana výrobkov v rámci logistického reťazca. Za týmto účelom boli vypracované bezpečnostné štandardy:

1) **FSR** – freight security requirements (požiadavky na ochranu tovaru). Tieto štandardy obsahujú napr. požiadavky na skladovacie priestory, min. bezpečnostné vybavenie, termíny a postup pri bezpečnostných auditoch, postup pri prípadných stratách výrobkov, požiadavky na dopravné prostriedky, atď. Štandardy FSR sa týkajú najmä oblasti skladovania a manipulačných operácií v rámci skladovania.

2) **TSR** – truck security requirements (požiadavky na ochranu pri cestnej doprave). Požiadavky sa týkajú najmä cestných dopravcov, nákladných vozidiel a operácií pri preprave (nakládka, vykládka, manipulačné zariadenia,...).

Získaním certifikátu organizácie TAPA spoločnosť preukazuje, že sa podieľa na prevencii a boji proti kriminalite a úspešne sa snaží minimalizovať riziko hospodárskych strát súvisiacich s kriminalitou (krádeže, vlámnia, straty, atď.).

Certifikácia sa vzťahuje na prevádzky, v ktorých sú vykonávané logistické činnosti (distribučné a logistické centrá, terminály, prekladiská) a tiež na samotné prepravné činnosti.

Pri procese certifikácie je veľmi dôležitá spolupráca troch strán a to:

- žiadateľa o udelenie certifikátu (dopravca, poskytovateľ logistických riešení, dodávateľ,...),
- výrobcu resp. zákazníka a
- audítora povereného organizáciou TAPA.

Teda samotný proces certifikácie nevykonáva organizácia TAPA, ale ňou poverená audítorská spoločnosť. V rámci Európy momentálne pôsobia štyri subjekty, ktoré majú od organizácie TAPA poverenie vykonávať audity pre získanie certifikátu a môžu udeľovať tieto certifikáty.

- 1) **Bureau Veritas Certification for EMEA Londýn,**
- 2) **Germanischer Lloyd Certification GmbH Hamburg,**
- 3) **Lloyd's Register Quality Assurance Rotterdam,**
- 4) **SGS TAPA EMEA Centre Birmingham.**

Na Slovensku sú momentálne certifikované podľa najvyššieho stupňa bezpečnosti (level A):

- **terminál spoločnosti Schenker v Bratislave (24. júla 2007) a**
- **slovenská pobočka TNT Express (24. marec 2009).**

4 ZÁVER

Bezpečnostná politika podniku je významným faktorom, ktorý ovplyvňuje jeho fungovanie. Ak vedenie podniku podcení otázku komplexnej bezpečnosti, môže stratiť schopnosť byť konkurencieschopným, môže byť vystavený pôsobeniu mnohých negatívnych javov, ktorým nedokáže účinne čeliť. Politika životného prostredia a bezpečnosť dodávateľského reťazca sú kľúčovými faktormi úspechu v logistike. Najvážnejšou témou ostávajú krádeže tovaru. Treba však mať na zreteli aj iné príčiny narušenia dodávateľského reťazca – krádeže intelektuálneho kapitálu, prírodné katastrofy, či zlú manipuláciu s tovarom.

5 LITERATÚRA

- [1] BAUMGARTNER, H.: *Entwicklungstrends der Logistik und strategische Ableitungen*, Mnichov 2006
- [2] REITŠPÍS, J. a kol.: *Manažérstvo bezpečnostných rizík*, Žilina, 2004. ISBN 80-8070-328-0
- [3] ISO 28000:2007 (E): *Specification for security management systems for the supply chain*